

Elintarvikemarkkinalainsäädäntöä valmistelevan työryhmän 4.kokous

Aika: Keskiviikko 19.3.2025 klo 14.00–16.00

Paikka: OKM:n kokouskeskus, nh Labor, Meritullinkatu 10, [Teams](#)

Paikalla:

Puheenjohtaja:

Minna-Mari Kaila, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

Anna-Leena Miettinen, maatalousneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Osallistajat:

Jukka Ihanus, yhteiskuntasuhdejohtaja, Elintarviketeollisuusliitto ry

Milla Määttä, tutkimuspäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Jarno Sukanen, elintarvikemarkkinavaltuutettu

Tea Taivalkoski, lakimies, Päivittäistavarakauppa ry

Kimmo Tammi, juristi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry

Rikard Korkman, asiamies, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

Markus Lounela, hallitusneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Aino Grönman, hallitussihteeri, maa- ja metsätalousministeriö, sihteeri

Pekka Sandholm, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö, sihteeri

Pöytäkirja:

1. Avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

2. Edellisen kokouksen (7.3.2025) pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin yhdellä tarkennuksella:

Viime kokouksessa sovittiin, että kuulemiset järjestetään niin, että jokaiselle taholla varataan tilaisuus enintään neljään kuulemistilaisuuteen eikä enintään neljään edustajaan.

3. Oikeusministeriön konsultaation eteneminen

Käännetty todistustaakka

Keskusteltiin konsultaation etenemisestä. Sovittiin, että seuraavassa kokouksessa (3.4.)

vierailee OM:n edustaja Lauri Koskentausta. Lisäksi kokoukseen tulee vierailulle KKV:sta

Johannes Piipponen. Sovittiin, että mahdollinen ennakkomateriaali toimitetaan kokouksutsun yhteydessä.

4. Keskustelua kansainvälisen vertailun tuloksista ja havainnoista

Yhteenveto edellistä keskusteluista

Keskusteltiin viime kokouksessa nousseista seikoista.

Mikäli päätetään luoda sääntelyä, tulee huomioida, että uusi sääntely tulee koskemaan myös kansainvälisiä toimijoita. Mikäli sääntelyä ei uloteta kv-toimijoihin, niin sääntely voisi haitata kotimaisia toimijoita. UTP-direktiivin muutosten myötä sääntely on varmasti myös kv-toimijat kattavaa.

Elintarvikemarkkinallain soveltamisalan rajat ylittävä vaikutus voidaan tulkita kolmella eri tavalla. Pykälän sanamuoto ja perustelut on soveltamisalapykälän kolmannen momentin osalta ristiriidassa. Kyse on ollut jo aikaisemmin äärimmäisen hankalasta asiasta, jota on muotoiltu yhdessä oikeusministeriön kanssa.

Hinnoittelujaksojen osalta jatkettiin viime kokouksen keskustelua. Hinnoittelujaksojen prosesseissa on paljon eroja toimijoiden välillä. Pohjoismaissa hinnoittelujaksot ovat lyhyempiä. Suomessa aika tarjouksen jättämisestä valikoimajakson alkuun voi olla hyvin pitkä. Ideaalimalli hinnoittelulle vaihtelee toimialoittain, esim. liha- ja maitoalalla pitkät sopimusjaksot ovat ongelmallisia. Sopimuksessa määritellyt hinnoittelukohdat ovat ratkaisevin seikka. Komissiolta on tulossa ehdotus yli kuuden kuukauden mittaisten sopimusten tarkistuslausekkeesta, joka kuitenkin koskisi vain tuottajaa. Riskinjako ketjussa on olennainen seikka. Esitettiin näkemys, että riskinjaon ajatus olisi hyvä saada lainsäädäntöön.

Pitkät sopimukset ovat kokonaisuus, eikä ole aina yksiselitteistä, onko pitkä sopimus huono tai hyvä asia. Esitettiin näkemys, että tämäkin kysymys puolustaa yleislausekkeen tarvetta. Neuvotteluvoiman kohtuuttoman hyväksikäytön tilanteisiin voitaisiin myös puuttua yleislausekkeen perustella. Keskusteltiin siitä, että pitkän sopimusjaksot heijastuvat koko ketjuun. Sopimusneuvottelut eivät koske vain yhtä osaa ketjua, vaan vaikutus laajenee koko ketjulle.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun johdolla on käyty osapuolten neuvottelua. Nyt data on tilastointityöryhmässä. Ketjun kannalta relevantti data pitäisi olla kaikkien toimijoiden käytössä. Tuotantokustannusten seuranta on vain kvartaaleittain, mikä ei esitetyn näkemyksen mukaan ole riittävää. Keskusteltiin datan jakamisen tavoista.

Sopimusoikeuden yleisten oppien perusteella poikkeuksellisten olosuhteiden säännökseen suhtaudutaan kriittisesti. Tasapuolisuus on keskeinen näkökulma säännöksen puoltamiseksi. Esimerkiksi keväällä 2022 valtuutettu käynnisti keskustelut hinnan tarkastelusta. Toisaalta esitettiin näkemys, että sateenvarjopykälä olisi huomattavasti hyödyllisempi kuin erillinen poikkeuksellisten olosuhteiden säännös. Pelkästään samaan pöytään pääseminen ei takaa tasapainoa neuvotteluvoimassa. CMO-asetuksen muutoksen mukainen 6kk tarkistus ja irtisanomisehto voi toimia jopa haitallisesti tuottajahintoihin.

Yleislauseke erillisenä uutena säännöksenä ei olisi välttämättä kovin selkeä. Tämä voisi näkyä valtuutetun työtaakassa. Sateenvarjopykälää pelätään epätasapainaisuuden näkökulmasta. Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa rangaistuksen perusteena kohtuuttomuus on epätarkka. Jos yritys ei voi etukäteen tietää, mitä voidaan pitää kohtuuttomana, niin säännös on ongelmallinen. Ennakoitavuus ja laillisuusperiaate on huomioitava.

Viime kustannuskriisi oli tuottajan näkökulmasta ongelmallinen. Tuottajahinnat olivat selkeästi alle kustannushintojen. Alkutuottajalla kustannusrakenne on huomattavasti yksinkertaisempi kuin teollisuudella. Sopimukseen voitaisiin kirjata hinnantarkastusehtoja. Lakiin ei voida ottaa indeksejä tai indikaattoreita. Aina voidaan neuvotella, mutta aina on se riski, että se, jolla on neuvotteluvoimaa, määrittelee lopputuloksen.

Esitettiin huomio, että elintarvikemarkkinallain mahdollistamat sanktiot ovat kevyitä. Elintarvikemarkkinavaltuutetulla on myös velvoite edistää neuvotteluratkaisuita. Tilastotyöryhmän tulee kehittää selkeitä ja objektiivisia lähteitä, joihin osapuolet voisivat viitata. Jatkossa myös EU edellyttäneen sovitteluelimen perustamista, tehtävä voisi soveltua valtuutetulle.

5. Raportointi ohjausryhmälle

Pykäläkohtaisen läpikäynnin analyysi

KV. vertailu

OM konsultaatio

Kuulemiset

Jatkotyöskentely

Keskusteltiin siitä, mitä asioita halutaan tuoda ohjausryhmälle ilmi ja keskusteltiin diaesityksen luonnoksesta.

Keskusteluun nousi näkemys, että käännetyn huutokaupan kieltäminen olisi tärkeää.

6. Kuulemisten eteneminen

Teollisuus

Tuottajat

Keskusteltiin kuulemisten etenemisestä. Työryhmän muilta edustajilta on vielä tulossa yhteystietoja. Tällä viikolla järjestetään vähittäiskaupan kuulemiset.

7. Muut asiat

Ei muita esille tulleita asioita.

8. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous ajassa 16:02.